

Історія футболу

Футбол — найпопулярніша командна гра в світі, де за малу кількість очок потрібно боротися. Історія «ножного м'яча» налічує немало сторіч. В різні ігри з м'ячем, схожі на футбол, грали в країнах Стародавнього Сходу (Єгипет, Китай), в античному світі (Греція, Рим), у Франції («па суп»), в Італії («кальчіо») і в Англії. Безпосереднім попередником європейського футболу був, по всій вірогідності, римський «гарпастум». В цій грі, яка була одним з видів військового тренування легіонерів, слід було провести м'яч між двома стійками. В Давньому Єгипті схожа на футбол гра була відома в 1900 до н.е. В Стародавній Греції гра в м'яч була популярна в різних проявах в 4 ст. до н. е., про що свідчить зображення жонглюючого м'ячем хлопця на старогрецькій амфорі, що зберігається в музеї в Афінах. Серед воїнів Спарти була популярна гра в м'яч «епіскирос», в яку грали і руками і ногами. Цю гру римляни назвали «гарпастум» («ручний м'яч») і дещо видозмінили правила. Їх гра відрізнялася жорстокістю. Саме завдяки римським завойовникам гра в м'яч в 1 ст. н.е. стала відома на британських островах, швидко одержавши визнання серед корінних жителів бриттів і кельтів. Бритти виявилися гідними учнями — в 217 ст.н.е. в м. Дербі вони вперше перемогли команду римських легіонерів. Приблизно в 5 ст. ця гра зникла разом з римською імперією, але пам'ять про неї залишилася у європейців, і особливо в Італії. Навіть великий Леонардо да Вінчі, якого сучасники характеризували як людини замкнуту, стриману в прояві емоцій, не залишився до неї байдужим. В його «життєписі найзнаменитіших живописців, творців і архітекторів» читаємо: «при його бажанні відрізнитися, він знаходив себе не виключно в живописі або скульптурі, але змагався в улюбленій флорентійськими хлопцями грі в ножний м'яч». Коли в 17 ст. прихильники страченого англійського короля Карла I прибули до Італії, вони познайомилися там з цією грою, а після сходження на престол в 1660 Карла II завезли її до Англії, де вона стала грою придворних. Середньовічний футбол в Англії носив надзвичайно азартний і грубий характер, і сама гра являла собою, дике звалище на вулицях. Англійці і шотландці грали не на життя, а на смерть, не дивно, що влада вела наполегливу війну з футболом; були випущені навіть королівські накази про заборону гри. 13 квітня 1314 жителям Лондона був зачитаний королівський указ Едуарда II, під страхом тюремного ув'язнення заборонялась гра в місті... В 1365 настала черга Едуарда III заборонити футбол, з огляду на те, що війська віддавали перевагу цій грі ніж вдосконаленню в стрільбі з лука. Річард II в своїй забороні згадав в 1389 і футбол, і кості, і теніс. Футбол не подобався і наступним англійським монархам — від Генріха IV до Якова П. Але популярність футболу в Англії була така висока, що йому не могли перешкодити і королівським указом. Саме в Англії ця гра була названа «футболом», хоча це і відбулося не при офіційному визнанні гри, а при її забороні. На початку 19 ст. у Великобританії відбувся перехід від «футболу натовпу» до організованого футболу перші правила якого були розроблені в 1846 в Регбі-скул і два роки після уточнені в Кембріджі. А в 1857 в Шеффілді був організований перший в світі футбольний клуб.

Шість років після представники вже 7 клубів зібралися в Лондоні, щоб виробити єдині правила гри і організувати Національну футбольну асоціацію.

Вона була створена в 1863, були розроблені і перші в світі офіційні правила гри, що одержали після декількох десятиріч загальне визнання. Три з тринадцяти параграфів цих правил вказували на заборону гри руками в різних ситуаціях. Тільки в 1871 голкіперу було дозволено грати руками. Правила строго визначали розмір поля (200x100 ярдів, або 180x90 м) і воріт (від 8 ярдів, або 7 м. 32 см, залишилися незмінними). До кінця 19 ст. Англійська футбольна асоціація внесла ще ряд змін: був визначений розмір м'яча (1871); введений кутовий удар (1872); з 1878 суддя став користуватися свистком; з 1891 на воротах з'явилася сітка і став пробиватися 11-метровий штрафний удар (пенальті). В 1875 мотузок, що сполучає жердини замінила перекладина на висоті 2,44 м. від землі. А сітки для воріт були застосовані і запатентовані англійцем Броуді з Ліверпуля в 1890. Суддя на футбольному полі вперше з'явився в 1880-1881 рр. З 1891 суддя став виходити на поле з двома помічниками. Зміни і вдосконалення правил, безумовно, впливали на тактику і техніку гри. З 1873 бере свій початок історія міжнародних зустрічей по футболу і почалася вона матчем збірних команд Англії і Шотландії, який закінчився в нічию з рахунком 0:0. З 1884 на британських островах почали з'являтися перші офіційні міжнародні турніри за участю футболістів Англії, Шотландії, Уельсу і Ірландії (такі турніри проводяться щорічно і зараз). В кінці 19 ст. футбол почав швидко завойовувати популярність в Європі і Латинській Америці.

В 1904 за ініціативою Бельгії, Данії, Нідерландів і Швейцарії була створена Міжнародна федерація футбольних асоціацій (ФІФА).